

อิทธิพลของสภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวชนชั้นล่าง
ที่มีต่อลักษณะอำนาจนิยมในสังคมไทย

นางสาวศิริวรรณ ทิมวงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-577-869-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016601

10310393

THE EFFECTS OF SOCIO - ECONOMIC STATUS OF LOWER CLASS FAMILY
ON AUTHORITARIANISM IN THAI SOCIETY

Miss Siriwan Timvong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Sociology and Anthropology

Graduate School

Chulalongkorn University

1990

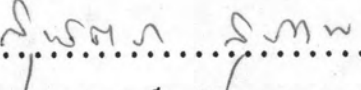
ISBN 974-577-869-9

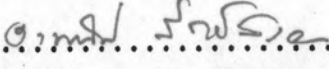
หัวข้อวิทยานิพนธ์	อิทธิพลของสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวชนชั้นล่าง ที่มีต่อลักษณะ อาชีพนิยมมาในสังคมไทย
โดย	นางสาวศิริวรรณ ทิมวงศ์
ภาควิชา	สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สัญญาวิวัฒน์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สุพัตรา สุภาพ)

 กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.งามพิศ สัตย์สงวน)

 กรรมการที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สัญญาวิวัฒน์)

ทิมทัศน์ฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมเพียงแผ่นเดียว

สิริวรรณ ทิมวงศ์ : อิทธิพลของสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวชนชั้นล่างที่มี
ต่อลักษณะอำนาจนิยมในสังคมไทย (THE EFFECTS OF SOCIO-ECONOMIC STATUS OF
LOWER CLASS FAMILY ON AUTHORITARIANISM IN THAI SOCIETY) อ.ที่ปรึกษา :
รศ.ดร.สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 167 หน้า, ISBN 974-577-869-9

ปัญหาของการวิจัยในครั้งนี้ คือ สถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวชนชั้นล่างใน
สังคมไทย มีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมลักษณะอำนาจนิยมหรือไม่ อย่างไร โดยมีสมมุติฐาน ดังนี้

1. ในสังคมไทยครอบครัวที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมในระดับล่างจะอบรมบุตรให้มี
บุคลิกภาพแบบอำนาจนิยม

1.1 ยิ่งบิดามารดา/ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่ำเพียงใด ลักษณะความเป็นอำนาจนิยม
จะสูงมากขึ้นเท่านั้น

1.2 ยิ่งบิดามารดา/ผู้ปกครองมีระดับอาชีพอยู่ในระดับต่ำเพียงใด ลักษณะความเป็น
อำนาจนิยมจะสูงขึ้นเท่านั้น

✓ 1.3 ยิ่งบิดามารดา/ผู้ปกครองมีระดับรายได้ต่ำเพียงใด ลักษณะความเป็นอำนาจนิยม
จะสูงมากขึ้นเท่านั้น

✓ 1.4 ยิ่งบิดามารดา/ผู้ปกครองมีทรัพย์สินน้อยเพียงใด ลักษณะความเป็นอำนาจนิยม
จะสูงมากขึ้นเท่านั้น

2. ในสังคมไทยครอบครัวที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมในระดับกลางขึ้นไปจะอบรม
บุตรให้มีบุคลิกภาพแบบประชาธิปไตย

3. กระบวนการอบรมขัด เกลาทางสังคมของครอบครัวชนชั้นล่างจะแตกต่างกับกระบวนการ
อบรมขัด เกลาทางสังคมของคนชั้นกลาง

ข้อมูลสำหรับการทดสอบสมมุติฐานที่ได้จากแบบสอบถามตามนักเรียนและบิดามารดา/ผู้ปกครองของ
นักเรียนโรงเรียนราชวินิต มัธยม โรงเรียนสตรีวิทยา 2 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช บางเขน และ
โรงเรียนแจ้งร้อนวิทยา จำนวน 160 คน ผลปรากฏว่า

1. เป็นไปตามสมมุติฐาน กล่าวคือ บิดามารดา/ผู้ปกครองของครอบครัวชนชั้นล่างมีบุคลิกภาพ
แบบอำนาจนิยม และจะอบรมขัด เกลาพฤติกรรม และทัศนคติแบบอำนาจนิยมให้กับบุตรของตน

2. ข้อมูลจากการวิจัยนี้ ยืนยันสมมุติฐานข้อนี้บางส่วน กล่าวคือ บิดามารดา/ผู้ปกครองของ
ครอบครัวชนชั้นกลางขึ้นไปมีบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมที่ค่อนข้างสูง ในขณะที่บุตรกลับเป็นผู้มีบุคลิกภาพแบบ
ประชาธิปไตยโดยมากขึ้น

3. เป็นไปตามสมมุติฐาน กล่าวคือ ครอบครัวที่ต่างระดับชั้นกัน มีรูปแบบของการอบรมขัด เกลา
ที่แตกต่างกัน โดยที่ครอบครัวชนชั้นล่างใช้รูปแบบที่เข้มงวด การลงโทษที่รุนแรงและการปล่อยปละละเลยใน
การควบคุมพฤติกรรมบุตรมากกว่าครอบครัวชนชั้นกลางขึ้นไป ซึ่งครอบครัวในชนชั้นนี้จะใช้รูปแบบประชาธิปไตย
ในการอบรมพฤติกรรมบุตร

ภาควิชา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา
สาขาวิชา สังคมวิทยา
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงอย่างเดียว

SIRIWAN TIMVONG : THE EFFECTS OF SOCIO-ECONOMIC STATUS OF LOWER CLASS FAMILY ON AUTHORITARIANISM IN THAI SOCIETY. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. SUNYA SUNYAVIVAT, Ph.D. 167 pp. ISBN 974-577-869-9.

The research problem for this thesis is whether the socio-economic status of lower class family affects the authoritarian personality of its younger generation. The hypotheses for this research are :

1. In Thai society, the lower socio-economic status family tends to socialize its offsprings to be authoritarian.

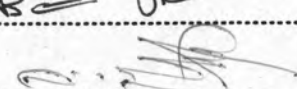
2. In Thai society, the middle socio-economic status family and higher tend to socialize their offsprings into a democratic personality.

3. The socialization process of the lower socio-economic status family is different from that of the middle class and higher.

The data for testing the hypotheses are from administering questionnaires to 160 students and parents of four government secondary schools in Bangkok, two schools for lower class families and another two schools for higher class families, the results of which are as follows : 1. The first hypothesis is confirmed ; 2. The data indicate that although the parents of middle class families are rather authoritarian themselves, their children are democratic personality ; 3. The data confirm the third hypothesis, i.e. while the socialization process of lower class is characterized by force and strictness, that of middle class is a democratic and instructive one.

ภาควิชา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา
สาขาวิชา สังคมวิทยา
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สัญญาวิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์สุัทตรา สุภาพ ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.งามพิศ สัตย์สงวน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สัญญาวิวัฒน์ เป็นอย่างยิ่ง ที่ได้สละเวลาตรวจแก้ไขคำแนะนำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ รวมทั้งได้กรุณาให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดีเสมอมา

อนึ่ง ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ คณาจารย์ โรงเรียนราชวินิต มัชฌิม โรงเรียนสตรีวิทยา 2 โรงเรียนรัตนโกสินทร์ สมโภช บางเขน และโรงเรียนแจรงร้อนวิทยา ขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยสันึกคิดว่า ผลการวิจัยนี้จะไม่สำเร็จ เป็นอันขาดหากไม่ได้รับความร่วมมือจากท่านเหล่านี้ และขอขอบคุณ คุณศิริติ ตันเสถียร ซึ่งให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งแก่ผู้เขียนในการนำทางลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล

ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์นี้ ไม่อาจสำเร็จได้หากไม่ได้รับกำลังใจจาก คุณพ่อ คุณแม่ พี่ ๆ และเพื่อน ๆ ดังนั้นความสำเร็จในครั้งนี้จึงขึ้นอยู่กับรายนามของผู้มีพระคุณดังกล่าวข้างต้น ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ศิริวรรณ ทิมวงศ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
รายการตารางประกอบ.....	ฅ

บทที่

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ปัญหาการวิจัย.....	6
1.3 วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	6
1.4 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย.....	6
1.5 สมมุติฐานในการวิจัย.....	16
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	19

2. การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวในสังคมไทย

2.1 ความหมายและความสำคัญของครอบครัว.....	20
2.2 ประเภทของครอบครัว.....	24
2.3 ลักษณะของครอบครัวในสังคมไทย.....	25
2.4 สัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัว.....	26
2.5 การเปลี่ยนแปลงแบบแผนความสัมพันธ์ของครอบครัวในสังคมไทย..	27
2.6 บทบาทหน้าที่ของครอบครัว.....	28
2.7 รูปแบบและอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดู.....	34

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. ระเบียบวิธีวิจัย	
3.1 ขอบเขตการวิจัย.....	43
3.2 ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	43
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	47
3.4 การเก็บและรวบรวมข้อมูล.....	50
3.5 นิยามตัวแปร.....	51
3.6 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
4. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
5. การตีความข้อมูล และพิสูจน์สมมุติฐาน.....	73
6. สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	94
บรรณานุกรม.....	100
ภาคผนวก.....	109
ประวัติผู้เขียน.....	167

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนบิดามารดา/ผู้ปกครอง และนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทโรงเรียน พ.ศ.2532.....	47
2	แสดงลักษณะอำนาจนิยมของบุตรทั้ง 4 โรงเรียน ในระดับต่าง ๆ แยกตามโรงเรียน พ.ศ.2532.....	58
3	แสดงลักษณะอำนาจนิยมของบุตร พ.ศ.2532.....	59
4	แสดงกลุ่มอายุของบิดามารดา/ผู้ปกครอง ของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง พ.ศ.2532.....	61
5	แสดงประเภทอาชีพของบิดามารดา/ผู้ปกครอง ของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง พ.ศ.2532.....	63
6	แสดงระดับอาชีพของบิดามารดา/ผู้ปกครอง ของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง พ.ศ.2532.....	64
7	แสดงประเภทของการศึกษาของบิดามารดา/ผู้ปกครอง ของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง พ.ศ.2532.....	66
8	แสดงระดับการศึกษาของบิดามารดา/ผู้ปกครอง ของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง พ.ศ.2532.....	68
9	แสดงประเภทของรายได้ของบิดามารดา/ผู้ปกครอง ของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง พ.ศ.2532.....	69
10	แสดงระดับรายได้ของบิดามารดา/ผู้ปกครอง ของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง พ.ศ.2532.....	70
11	แสดงประเภทที่อยู่อาศัยของบิดามารดา/ผู้ปกครอง ของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง พ.ศ.2532.....	71
12	แสดงระดับของทรัพย์สินสมบัติของบิดามารดา/ผู้ปกครอง ของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง พ.ศ.2532.....	72

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	แสดงลักษณะอำนาจนิยมของบิดามารดา/ผู้ปกครองของนักเรียนทั้ง 4 โรงเรียน ในระดับต่าง ๆ แยกตามโรงเรียน พ.ศ.2532.....	76
14	แสดงลักษณะอำนาจนิยมของบิดามารดา/ผู้ปกครองของนักเรียนใน กลุ่มตัวอย่าง พ.ศ.2532.....	77
15	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะอำนาจนิยมและระดับการศึกษาของบิดา มารดา/ผู้ปกครองนักเรียน พ.ศ.2532.....	79
16	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะอำนาจนิยมและระดับอาชีพของบิดา มารดา/ผู้ปกครองนักเรียน พ.ศ.2532.....	82
17	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะอำนาจนิยมและระดับรายได้ของบิดา มารดา/ผู้ปกครองนักเรียน พ.ศ.2532.....	84
18	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะอำนาจนิยมและระดับทรัพย์สินของบิดา มารดา/ผู้ปกครองนักเรียน พ.ศ.2532.....	187
19	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะอำนาจนิยมของบิดามารดา/ผู้ปกครอง และบุตร จำแนกตามระดับชั้นทางสังคม.....	90